

EKOROZWÓJ W NAUCZANIU GEOGRAFII

Michał Zatorski
Nauczyciel-doradca metodyczny ds. geografii
Ośrodek w Krakowie
31-131 Kraków, ul. Garbarska 1
tel. (+48) 12 422 93 06 wew. 149
m.zatorski@mcdn.edu.pl
<https://mcdn.edu.pl/michal-zatorski-oferta/>

TEMATYKA WYSTĄPIENIA

- 1) Ekorozwój, a rozwój zrównoważony.
- 2) Regulacje prawne dotyczące ekorozwoju.
- 3) Lekcje i projekty z geografii w oparciu o zasady ekorozwoju.
- 4) Kształtowanie postaw proekologicznych.

EKOROZWÓJ, A ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY

EKOROZWÓJ - polega na optymalnym wykorzystaniu zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, ale zgodnie z zasadami jego naturalnego funkcjonowania. Zatem gospodarowanie przyrodą to gospodarowanie ekosystemami w sposób nieniszczący ich równowagi.

Zrównoważony rozwój Ziemi to rozwój zaspokajający podstawowe potrzeby wszystkich ludzi, a jednocześnie dbający o ochronę, zachowanie i odnowę zdrowia i integralności systemów ekologicznych Ziemi, bez ryzyka, że potrzeby przyszłych pokoleń nie będą mogły być zaspokojone, a granice wytrzymałości Ziemi zostaną przekroczone.

STOSUNEK SPOŁECZEŃSTWA DO PRZYRODY

I. Okres technokratyzmu przyrodniczego – polega na eksploatacji i niszczeniu zasobów przyrody. Proces ten ulega przyspieszeniu wraz ze wzrostem degradacji. Przekroczenie dopuszczalnych progów przyrodniczych powoduje załamanie się odporności systemów zwane katastrofą ekologiczną.

II. Okres minimum ekologicznego – wyhamowanie procesów niszczących. W tym okresie możliwe jest uruchomienie mechanizmów samoregulujących przyrody i rozpoczęcie samorzutnej odbudowy środowiska przyrodniczego.

III. Okres ekorozwoju – do rozwoju społeczno – gospodarczego wykorzystane zostają siły przyrody. Funkcjonowanie przyrody będzie w tym okresie, stymulowane i sterowane na podstawie rządzących nią praw ekologicznych.

DEKALOG EKOROZWOJU

- I. Zasada główna ekorozwoju: obowiązek ochrony środowiska nie może być traktowany jako konfliktowy z interesami gospodarki.
- II. Zasada integralności środowiska (integralności ekosystemu), czyli „Myśleć globalnie (całościowo), lecz działać lokalnie”.
- III. Zasada praworządności, która mówi, że każdy przepis prawny powinien być bezwzględnie przestrzegany bez odstępstw i wyjątków.
- IV. Zasada prewencji (zapobiegania), nazywana też zasadą aktywnej polityki lub w węższej interpretacji, zasadą likwidacji zanieczyszczeń u źródła.
- V. Zasada ekonomizacji (efektywności ekonomicznej i ekologicznej ekorozwoju), politykę ekologiczną należy kształtować za pomocą mechanizmów rynkowych.
- VI. Zasada regionalizacji programowania ekorozwoju, rozumiana jako postulat stosowania wymagań ochronnych do regionalnych i lokalnych warunków oraz umożliwienia regionalnej i lokalnej władzy wyboru narzędzi realizacji idei ekorozwoju.
- VII. Zasada partnerstwa (współdziałania) i partycypacji publicznej (społecznej). Zwana też zasadą udziału społeczeństwa w rozwiązywaniu problemów ekologicznych lub zasadą uspołecznienia.
- VIII. Zasada wspólnego rozwiązywania europejskich i globalnych problemów ochrony środowiska.
- IX. Zasada reagowania na istniejące zagrożenia ekologiczne.
- X. Zasada przestrzegania międzypokoleniowej sprawiedliwości ekologicznej.

REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE EKOROZWOJU

- ❖ III Sesja Zarządzająca Programem Ochrony Środowiska ONZ w 1975 r. (UNEP) – sformułowanie pojęcia ekorozwoju po raz pierwszy.
- ❖ Światowa Karta Przyrody ustalona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1982 r. – podstawowe zasady wprowadzały powinność szanowania przyrody oraz eliminację złego wpływu na jej istotne procesy.
- ❖ Szczyt Ziemi ONZ w Rio de Janeiro "Środowisko i Rozwój" w 1992 r. i Szczyt Ziemi (RIO + 10) w Johannesburgu w 2002 r. – 27 Zasad Zrównoważonego Rozwoju.
- ❖ Milenijna Deklaracja ONZ (8 września 2000 r.).
- ❖ Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030 w 2015 r. – sformułowanie 17 celów i 169 zadań.
- ❖ Zrównoważona Europa dla Lepszego Świata: Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE, Goteborg (2016).

MILENIJNE CELE ROZWOJU

W **Milenijnej Deklaracji Narodów Zjednoczonych** (z dnia 8 września 2000 r.) podkreślono fundamentalne wartości w stosunkach międzynarodowych:

- ❖ wolność
- ❖ równość
- ❖ solidarność
- ❖ tolerancja
- ❖ poszanowanie środowiska naturalnego
- ❖ wspólna odpowiedzialność

Przyjęto do realizacji 8 Milenijnych Celów Rozwoju.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1 KONIEC
ZUBÓSTWEM

2 ZERO
GŁODU

3 DOBRE ZDROWIE
I JAKOŚĆ ŻYCIA

4 DOBRA JAKOŚĆ
EDUKACJI

5 RÓWNOŚĆ
PŁCI

6 CZYSTA WODA
I WARUNKI
SANITARNE

7 CZYSTA I DOSTĘPNA
ENERGIA

8 WZROST
GOSPODARCY
I GODNA PRACA

9 INNOWACYJNOŚĆ,
PRZEMYSŁ,
INFRASTRUKTURA

10 MNIEJ
NIERÓWNOŚCI

11 ZRÓWNOWAŻONE
MIASTA
I SPOŁECZNOŚCI

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

13 DZIAŁANIA
W DZIEDZINIE
KLIMATU

14 ŻYCIE
POD WODĄ

15 ŻYCIE
NA LĄDZIE

16 POKÓJ,
SPRAWIEDLIWOŚĆ
I SILNE INSTYTUCJE

17 PARTNERSTWA
NA RZECZ CELÓW

CELE
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

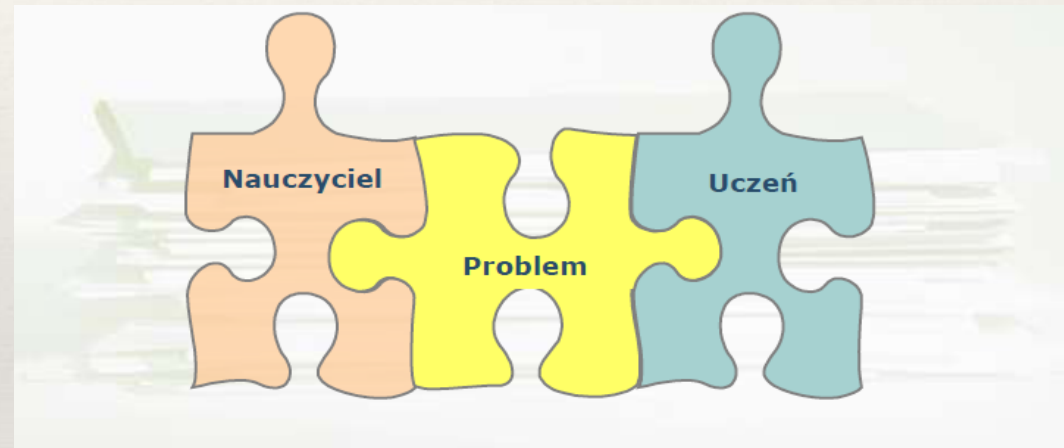
LEKCJE I PROJEKTY Z GEOGRAFII W OPARCIU O ZASADY EKOROZWOJU

**Jak realizować lekcje
o zrównoważonym rozwoju
w oparciu o Agendę 2030 na
zajęciach z geografii ?**

Wzorcowe materiały dydaktyczne
w zakresie geografii autorstwa
Małgorzaty Ziarnowskiej

PROBLEMOWE PODEJŚCIE DO EKOROZWOJU

„Geografia porządkuje nam rzeczywistość, nieustannie zmuszając nas do myślenia.” (A. Stasiuk, 2004)

PROBLEMOWE PODEJŚCIE DO EKOROZWOJU NA LEKCJACH GEOGRAFII

KLUCZOWE PYTANIA:

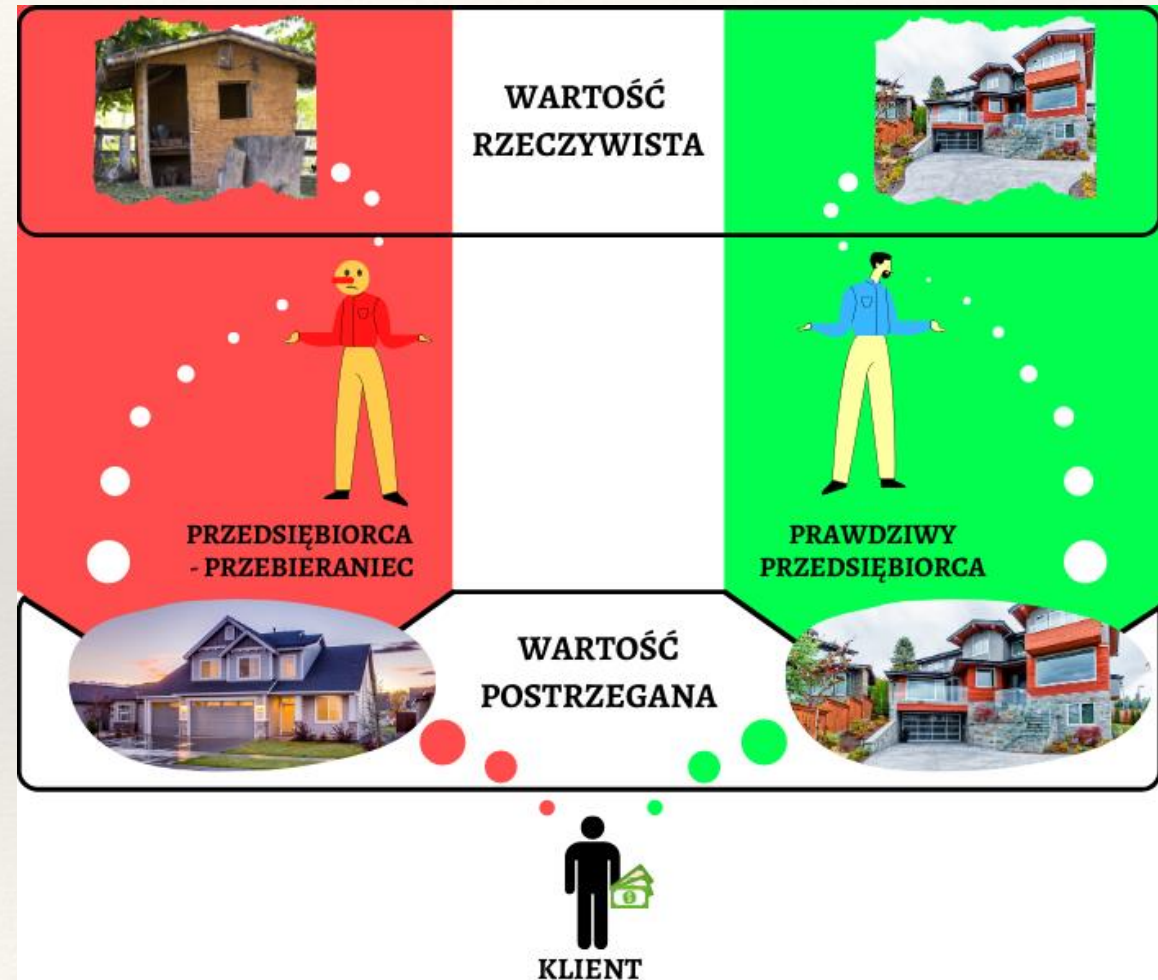
- ❖ Gdzie to jest?
- ❖ Jakie to jest?
- ❖ Dlaczego jest tam?
- ❖ Jak to się zdarzyło?
- ❖ Jaki to ma wpływ?
- ❖ Jak powinno się tym kierować dla wspólnej korzyści człowieka i środowiska naturalnego?

WĘZŁOWE POJĘCIA DOCIEKAŃ GEOGRAFICZNYCH:

- ❖ Położenie i rozmieszczenie
- ❖ Miejsce
- ❖ Relacje człowiek-środowisko
- ❖ Przestrzenne współdziałanie
- ❖ Region

KSZTAŁTOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, A EKOROZWÓJ

*„Przedsiębiorca jest to człowiek,
który skutecznie rozwiązuje
problemy ludzi
i dostaje za to pieniądze.
Pieniądze dostaje od tych właśnie
ludzi, którym te problemy
rozwiązuje”.*

KSZTAŁTOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, A EKOROZWÓJ

Tematy z zakresu geografii, które dotyczą postępowania w sposób przedsiębiorczy:

- ❖ Poszukiwanie rozwiązań mających na celu ograniczenie/zlikwidowanie ubóstwa lub głodu na świecie;
- ❖ Pomysły na kampanię, jej organizacja – pozyskiwanie środków, sprzymierzeńców;
- ❖ Umiejętność organizowania kampanii społecznej;
- ❖ Tworzenie pomysłów na ocalenie jeziora Aralskiego i jednocześnie utrzymanie rolnictwa;
- ❖ Propozycje zmian na lepsze w przestrzeni miasta;
- ❖ Generowanie pomysłów, jak zapobiec pracy dzieci;
- ❖ Propozycje zmian jak uchronić lokalną przedsiębiorczość.

KSZTAŁTOWANIE POSTAW PROEKOLOGICZNYCH

Film „Czym jest Fairtrade?”

https://youtu.be/i1_uEKH-ZBc

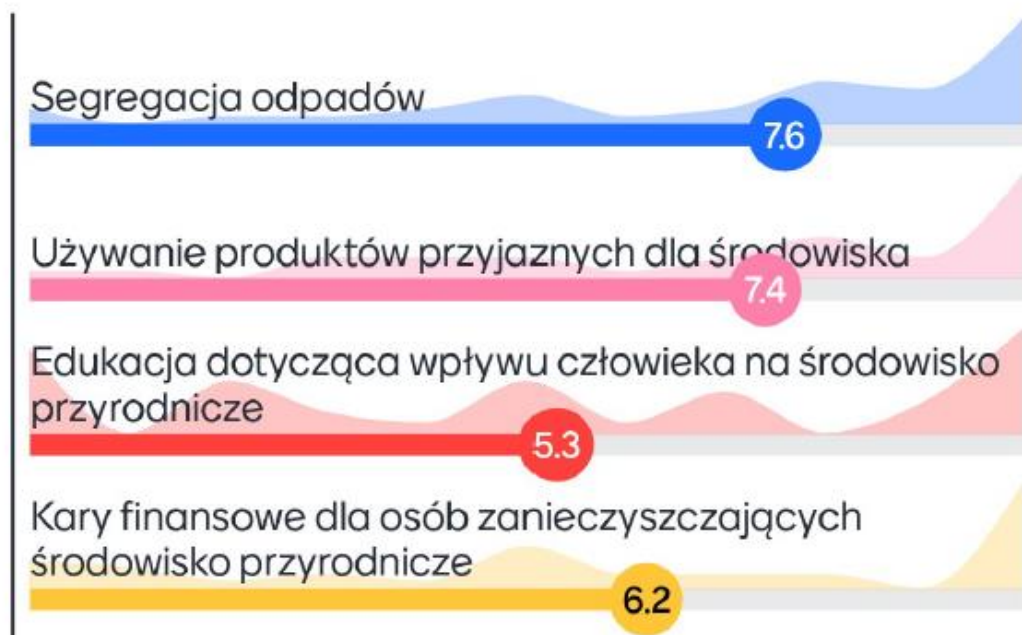
Film „Skąd się bierze głód na świecie?” <http://glod.igo.org.pl/projects/filmy>

„Głód to nie jest problem braku żywności, ale braku dostępu do niej.”

DIAGNOZOWANIE POSTAW PROEKOLOGICZNYCH NA LEKCJACH GEOGRAFII (SP nr 4 w Krakowie)

Które sposoby przeciwdziałania zanieczyszczeniom
środowiska przyrodniczego są według Ciebie najlepsze?

Mentimeter

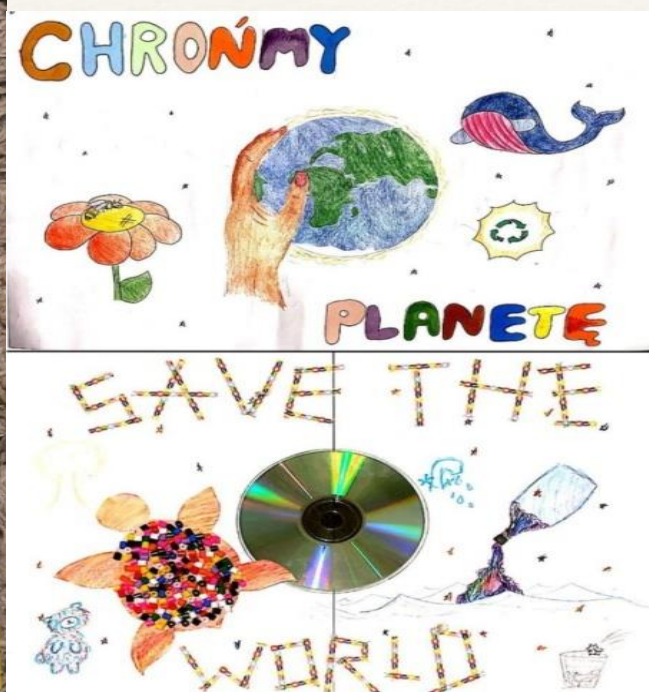
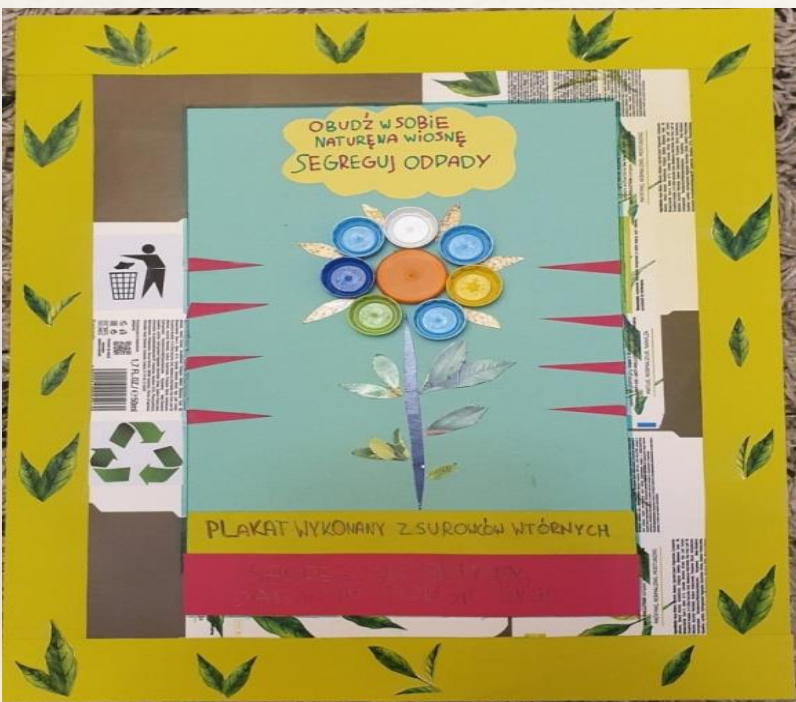
SZKOLNY KONKURS „DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA, A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ NA ZIEMI” (SP nr 4 w Krakowie)

SZKOLNY KONKURS „DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA, A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ NA ZIEMI” (SP nr 4 w Krakowie)

SZKOLNY KONKURS „DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA, A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ NA ZIEMI” (SP nr 4 w Krakowie)

SZKOLNY KONKURS „DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA, A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ NA ZIEMI” (SP nr 4 w Krakowie)

Zrównoważony rozwój wprowadza się poprzez:

- ograniczenie zużycia zasobów odnawialnych do granic określonych możliwościami odnowienia tych zasobów,
- ograniczenie zużycia zasobów nieodnawialnych w skali umożliwiającej ich stopniowe zastępowanie przez odpowiednie substytuty,
- stopniowe eliminowanie z procesów gospodarczych substancji niebezpiecznych i toksycznych,
- utrzymywanie emisji zanieczyszczeń w granicach wyznaczonych przez pojemność asymilacyjną środowiska, odnowianie i stała ochrona różnorodności biologicznej na poziomach krajowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym,
- zapośredniczenie procesów podejmowania decyzji dotyczących lokalnego środowiska przyrodniczego,
- działanie dla zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i dobrostanu obywateli, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających ich zdrowiu fizycznemu, psychicznemu i społecznemu.

Twój wkład w zrównoważony rozwój naszej planety:

- Nie marnuj wody
- Gaś światło po wyjściu z pomieszczenia
- Segreguj śmieci
- Oszczędzaj energię elektryczną
- Nie marnuj jedzenia
- Ogranicz zużycie plastiku – nie kupuj wody w plastikowych butelkach, używaj wielokrotnych reklamówek
- Wybieraj rower lub transport publiczny zamiast auta
- Kupuj tylko to, co potrzebujesz
- Nie drukuj i nie korzystaj niepotrzebnie

ŻYJ ŚWIADOMIE!!!

Zdaniem autorów raportu w sprawie o zjedny zrównoważonego rozwoju jest światem za pierwszy połowie w XXI wieku. Potwierdza degradacja środowiska przyrodniczego doprowadza do refleksji na temat stanu środowiska naturalnego i różnych kierunków rozwoju ludzkości.

Idea zrównoważonego rozwoju zakłada, iż rozwój społeczeństwa musi w jak największym stopniu przekształcać środowisko przyrodnicze, które powinno być zachowane dla kolejnych pokoleń. Należy wprowadzić taki sposób gospodarowania, w którym wykorzystanie zasobów środowiska nie prowadzi do ich degradacji.

Degradacja środowiska powodowana jest głównie przez trzy czynniki: wzrost liczby ludności na świecie, rozwój przemysłu i technicznych dla środowiska technologiczny. Dla zachowania zrównoważonego środowiska niezbędne jest ograniczenie zużycia, które ogranicza zużycie zasobów, powstrzymuje szkodliwe środowiska i oszczędza środowiska ekologiczne.

Konsepja zrównoważonego rozwoju odnosi się także do zmniejszenia emisji powstaje poprzez sprzyjającemu i krajami rozwijającymi się. Konieczne jest więc ograniczenie konsumpcji w krajach wysoko rozwiniętych. Kraj sprzyjające oszczędności w tym samym stopniu jak kraj rozwinięty. Kraj sprzyjające oszczędności w krajach rozwijających się. Kraj sprzyjające oszczędności w krajach rozwijających się.

Istotny gospodarczy aspekt to w parte z odnowa środowiska. Dla zachowania zrównoważonego środowiska i naturalnych zasobów dla przyszłych pokoleń niezbędne jest ograniczenie zużycia zasobów, powstrzymuje szkodliwe środowiska i oszczędza środowiska ekologiczne. Zasadę jest powstrzymanie degradacji.

Idea zrównoważonego rozwoju oznacza, że zarówno przedsiębiorstwa, organizacje jak i indywidualne osoby ponoszą odpowiedzialność nie tylko za ich wpływ na teraźniejszość (tu i teraz), ale na przyszłość, którą kształtują i pozostawiają po sobie dla innych.

Mapa Mennikov 1992 r.

“Działalność człowieka, a zrównoważony rozwój na Ziemi”

Zrównoważony rozwój to sposób gospodarowania, w którym zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia nie zmniejszy szans zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.

W zrównoważonym rozwoju środowiska naturalne jest jego podstawą, gospodarkę rozumiemy, a dbamy o społeczeństwa ludzi.

Według Komisji Europejskiej: „Konceptem jest: Polska strasze odpowiedzialności swojego trybem, zapewne własności i prawem człowieka i obywatela oraz odpowiedzialności obywateli, strasze dobrodziejstwo narodowe oraz zapewne ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”

W INTERESIE PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

Jak to osiągnąć zrównoważony rozwój w świecie technologicznym?

- ograniczenie zużycia nieodnawialnych zasobów przyrody aż do ich całkowitego wykorzystania
- wykorzystywanie zasobów odnawialnych, ale musi być ich wykorzystania i regeneracji nie może wzrosnąć
- ograniczenie emisji szkodliwych substancji na poziomie nie wyższym niż zdolność absorpcyjna przyrody
- zanieczyszczenie środowiska przez substancje trujące może dalece aż do całkowitego ich wyeliminowania
- ograniczenie zużycia powierzchni do poziomu ekologicznie nieszkodliwego
- unikanie dużych rynek, których skutki wpływają z środowiskowymi szkodami w ekosystemach i systemach społecznych, których nie może być
- zachowywanie maksymalnej różnorodności gatunkowej, a tym samym zdolności funkcjonowania systemów ekologicznych i biologicznych pokarmowych
- wykorzystanie sposobów życia i konsumpcji chroniących środowiska i właściwe kształtowanie naturalnej i kulturowej przestrzeni życia

Jak to osiągnąć zrównoważony rozwój w świecie technologicznym?

- tworzenie instytucji, które umożliwiłyby stopniowe wcielanie w życie założeń idei zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza dotyczących zapewnienia sprawiedliwości społecznej i potrzeby ochrony naturalnego środowiska życia człowieka, oraz zapewnienie ich finansowania
- ustalenie zasad wieloletniego bezpieczeństwa związanego z rozbudowaniem i zapewnieniem pokoju
- wprowadzenie nowych koncepcji współpracy i pomocy międzynarodowej
- przekształcanie wszelkich aspektów: racjonalny, kulturowy i ekologiczny
- minimalizowanie negatywnych skutków nowego sposobu myślenia i działania wśród ludzi cywilizacji: sprzyjających i przywracających do tradycyjnego stylu rozwoju

Jak to osiągnąć zrównoważony rozwój w świecie technologicznym?

- ograniczenie zużycia nieodnawialnych zasobów przyrody aż do ich całkowitego wykorzystania
- wykorzystywanie zasobów odnawialnych, ale musi być ich wykorzystania i regeneracji nie może wzrosnąć
- ograniczenie emisji szkodliwych substancji na poziomie nie wyższym niż zdolność absorpcyjna przyrody
- zanieczyszczenie środowiska przez substancje trujące może dalece aż do całkowitego ich wyeliminowania
- ograniczenie zużycia powierzchni do poziomu ekologicznie nieszkodliwego
- unikanie dużych rynek, których skutki wpływają z środowiskowymi szkodami w ekosystemach i systemach społecznych, których nie może być
- zachowywanie maksymalnej różnorodności gatunkowej, a tym samym zdolności funkcjonowania systemów ekologicznych i biologicznych pokarmowych
- wykorzystanie sposobów życia i konsumpcji chroniących środowiska i właściwe kształtowanie naturalnej i kulturowej przestrzeni życia

Jak to osiągnąć zrównoważony rozwój w świecie technologicznym?

- tworzenie instytucji, które umożliwiłyby stopniowe wcielanie w życie założeń idei zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza dotyczących zapewnienia sprawiedliwości społecznej i potrzeby ochrony naturalnego środowiska życia człowieka, oraz zapewnienie ich finansowania
- ustalenie zasad wieloletniego bezpieczeństwa związanego z rozbudowaniem i zapewnieniem pokoju
- wprowadzenie nowych koncepcji współpracy i pomocy międzynarodowej
- przekształcanie wszelkich aspektów: racjonalny, kulturowy i ekologiczny
- minimalizowanie negatywnych skutków nowego sposobu myślenia i działania wśród ludzi cywilizacji: sprzyjających i przywracających do tradycyjnego stylu rozwoju

PROGRAM EDUKACYJNY „KRZYK ZIEMI! KATASTROFY EKOLOGICZNE W POLSCE I NA ŚWIECIE” REALIZOWANY W ROKU SZKOLNYM 2020-2021

 Kraków

 **Pracownia
Animacji
Ekologicznej**

 AGH

Informacje: www.nhlab.okn.edu.pl
ekologia@okn.edu.pl

**NABÓR ZESPOŁÓW
SZKOLNYCH DO
PROGRAMU
EDUKACYJNEGO.**

**KRZYK
ZIEMI**

OŚRODEK KULTURY IM. C. K. NORWIDA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

**ZWYCIĘSKI FILM „Z PRZESŁANIEM DO ŚWIATA”, AUTORSTWA
GRUPY UCZNIÓW ZE SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4
(W RAMACH PROJEKTU EDUKACYJNEGO „KRZYK ZIEMI”)**

TYPY ZAJĘĆ TERENOWYCH, A KSZTAŁTOWANIE POSTAW PROEKOLOGICZNYCH NA LEKCJACH GEOGRAFII

- ❖ Lekcje-wycieczki
- ❖ Wycieczki
- ❖ Ścieżki dydaktyczne
- ❖ Warsztaty terenowe
- ❖ Prace użyteczne dla środowiska

ZAJĘCIA TERENOWE I GEOTURYSTYKA NA LEKCJACH GEOGRAFII

Warsztaty dla nauczycieli geografii w MCDN Kraków

Termin: 6.12.2021 r. godz. 16.30-18.45

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Michał Zatorski
Nauczyciel-doradca metodyczny ds. geografii
Ośrodek w Krakowie
31-131 Kraków, ul. Garbarska 1
tel. (+48) 12 422 93 06 wew. 149
m.zatorski@mcdn.edu.pl
<https://mcdn.edu.pl/michal-zatorski-oferta/>

